

Mijloace de învățământ în contextul tehnologiei didactice**Caracteristicile mijloacelor de învățământ**

Mijloacele de învățământ reprezintă ansamblul instrumentelor materiale, naturale, tehnice, selectate și adaptate la nivelul metodelor și al procedeelelor de instruire pentru realizarea eficientă a sarcinilor proiectate la nivelul activității de predare - învățare – evaluare. Valoarea mijloacelor de învățământ în lecție constă în aceea că folosite cu măiestrie pedagogică influențează în mod substanțial procesul de cunoaștere, constituie un suport material al gândirii și sporește considerabil posibilitățile de investigație. În lecție, mijloacele de învățământ antrenează capacitățile cognitive și motrice și-n același timp declanșează o atitudine afectiv emoțională, în scopul realizării obiectivelor urmărite.

Școala contemporană dispune de o gamă largă de mijloace de învățământ pe care le folosește în scopul creșterii randamentului învățării. Aparatele și trusele, mulajele, diapozitivele, diafilmele, foliile pentru retroproiector oferă largi posibilități în munca profesorului de predare și elevului în activitatea de învățare.

Mijloacele de învățământ îndeplinesc mai multe funcții pedagogice în cadrul activității de predare – învățare – evaluare:

Funcția de comunicare (informare) constă în însușirea mijloacelor de învățământ de a comunica direct informații despre obiectivele și fenomenele studiate spre deosebire de învățământul traditional, unde profesorul constituie principala sursă de informații, în învățământul modern atât profesorul, cât și elevii au la dispoziție o diversitate de surse de informații cu ajutorul cărora elevii asimilează, mai ușor noi cunoștințe și și consolidează sistemul de noțiuni, concepte, judecăți de valoare asupra celor mai diferite obiecte, fenomene și evenimente. Elevul nu mai primește cunoștințele de-a gata, ci le dobândește prin efort personal, sub directă îndrumare a profesorului.

Funcția ilustrativ – demonstrativă vine să susțină și să amelioreze comunicarea bazată pe limbajul verbal, să dovedească un adevăr a unui fapt sau a unei informații, să prezinte (arate) elevilor experimente, operații de lucru, modele de comportare.

Pe cât este posibil, profesorul trebuie să folosească în lecție obiectele, fenomenele și procesele naturale (plante, animale, aparate, utilaje, instalații). Dar, neavând posibilitatea ca la fiecare lecție să folosească obiecte și fenomene în stare naturală, recurge la substituirea realității prin folosirea mijloacelor de învățământ confecționate intenționat pentru a fi folosite în procesul de învățământ.

Funcția formativă se valorifică în învățământ prin creșterea gradului de organizare a informației transmise și exersarea capacității operaționale a proceselor gândirii. Mijloacele de învățământ prezintă importanță nu numai pentru forța lor de comunicare, ilustrare, comunicare, ci și pentru contribuția lor la realizarea unui învățământ formativ.

Funcția stimulativă (de motivație a învățării) constă în provocarea și dezvoltarea motivației pentru problemele studiate. O serie de cercetări psihopedagogice demonstrează că unele mijloace de învățământ poartă, cu sine o anumită încărcătură emoțională, și că sunt capabile să trezească interesul și curiozitatea pentru ceea ce urmează, să fie cunoscut de către elevi, să declanșeze impresii puternice, stări și trăiri emotive, exemplu: mijloacele vizuale reușesc să trateze unele teme sau lecții în mod atrăgător, captivant, să sensibilizeze și să dezvolte motivația învățării.

Funcția de valoare a randamentului școlar constă în posibilitatea mijloacelor de învățământ de a pune în evidență rezultatele obținute de elevi în procesul de învățământ, de a diagnostica și a aprecia progresele înregistrate de elevi. Cu ajutorul acestor mijloace se obțin o serie de informații referitoare la cunoștințele stocate, capacități și deprinderi formate. Astfel, unele diapozitive sau secvențe de film pot fi concepute în așa fel încât să creeze situații problemă, să testeze posibilitățile elevilor de a opera cu datele învățate, de a-i pune în postură să identifice, să compare, să interpreteze unele situații nou create și să permită profesorului verificarea răspunsurilor date de elevi.

Forme de integrare a mijloacelor de învățământ în lecție

Procesul de integrare a mijloacelor de învățământ în lecție solicită profesorului o pregătire și activitate complexă, care începe cu mult înainte de desfășurarea lecției propriu-zise și se încheie odata cu stabilirea concluziilor desprinse din evaluarea acesteia, pe baza cărora se vor adopta apoi măsuri pentru optimizarea muncii școlare.

Înainte de începerea lecției, profesorul stabilește mijloacele de învățământ necesare (aparatura, truse, subansamble, filme, folii, diapozitive), ținând seama de obiectivele fundamentale și specifice ale activității ce urmează să se desfășoare cu elevii, de cunatumul de cunoștințe, priceperii și deprinderii pe care trebuie să le însușească aceștia. Apoi verifică și pregătește mijloacele de învățământ care vor fi folosite: truse, subansamble, reactivi, efectuează experimentul în cele mai mici detalii, pregătește materialele necesare experimentelor de către elevi și fisele de lucru, stabilește modalitățile de efectuare a experimentului, sarcinile de lucru, concluziile parțiale și finale ce urmează să fie desprinse din experimentele efectuate, elaborează probele de evaluare a rezultatelor.

În succesiunea lecției, momentul ales trebuie să fie acela care dă posibilitatea profesorului ca prin folosirea mijlocului de învățământ să înlesnească înțelegerea cunoștințelor, formarea deprinderilor practice. Astfel, în lecțiile care au ca scop principal dobândirea de noi cunoștințe și-n cadrul experimentelor integrate, mijloacele de învățământ se folosesc de regulă pe tot parcursul activității. În alte lecții mijloacele de învățământ pot fi folosite ca suport motivational la începutul activității, ca și pe parcursul acesteia, atunci când se analizează un fenomen sau la sfârșitul lecției, ca modalitate de sistematizare și consolidare a cunoștințelor predate.

Forma de integrare a cunoștințelor în lecție variază și în funcție de tipul acestor mijloace. De exemplu, trusele, aparatele, colecțiile naturale, mulajele oferă posibilitatea de a desfășura activități



didactice pe grupe mici de elevi, o munca didactica eficienta cu mare valoare formativă. În condițiile experimentului integrat, mijloacele de învățământ trebuie sa fie astfel folosite încât să dea posibilitatea fiecarui elev să dobândească, prin efort propriu, cea mai mare parte de cunoștințe, iar restul să fie desprinse din operațiile logice rezultate din concluziile experimentului cu ajutorul profesorului.

Mijloacele de învățământ destinate activității cu întreaga clasa (mijloace audio – vizuale, tablouri, planșe, harți) solicită din partea profesorului o activitate de antrenare permanentă a elevilor pentru însușirea conținutului informațional al acestor mijloace de dirijare a atenției elevilor spre acele elemente care constituie esența conținutului, valorificarea informațiilor făcându-se, de regulă, în conversație euristică.

Oricare ar fi forma de integrare a mijloacelor de învățământ în lecție, folosirea acestora trebuie înțeleasă, ca o necesitate, deoarece învățarea este favorizată, sau îngreunată, de posibilitățile de acces la obiectul învățării, adică la mijloacele de învățare didactice.

Mijloacele de învățământ, devin o componentă importantă, a tehnologiei didactice moderne numai în măsura în care profesorul știe să le folosească în procesul de predare – învățare și să transforme cantitatea într-o nouă calitate a muncii didactice.

Prof. Nicolae FUDULEA

Școala Gimnazială Beidaud, jud.Tulcea

